

A. JINDRA:

BERNARTIČTÍ SEDLÁCI

ČRTA Z POŠUMAVÍ.

1930.

Nákladem „Tatra“ Bratislava.

IX.

O posvícení pračka musí být...

Jaké to sladké slovo posvícení. Co slin vykouzlí v ústech, co skýtá nadějí pro labužníka... těžko vyslovit.

Není však každému souzeno slaviti posvícení tak, jako ho slavili v Bernarticích. To bylo ještě to pravé staročeské posvícení, kdy nehledělo se na to, zda-li bude druhý den co jísti, kdy rozbívali si mládenci v hostincích hlavy jako hliněné hrnce, kdy každý, jak mladý, tak starý vydržel tancovat tři dni. Jen když bylo na den sv. Havla všeho dost... co jen hrdlo ráčilo... A pak? Ať přijde třeba potopa...

Áno i ten den se jim vydařil. Od rána již slunečko milé hrálo, jako by ani podzim nebyl, ale nastávalo jaro. Jen to babí léto polétovalo ve vzduchu a zachycovalo se na stromech a uschlé trávě. Špačkové v hejnech polétovali po lukách a tu a tam mihla se opozdřená vlaštovička. Jinak nic nerušilo sváteční tento den.

Však v Bernarticích bylo již hlučno. Mylo, smýčilo se, vařilo, peklo, smažilo, inu jako o posvícení. Selky oblékly se do svátečních šatů, děti ustrojily a hajdy do kostela — do Mlázov. Na mši svatou musí jíti a Bohu poděkovati za vše dobré i zlé. Však odpoledne bude na zábavu času dosti.

Sedláci, chalupníci a domkáři dobytek nakrmili, napojili, ustrojili se rovněž svátečně a hajdy do kostela — za svými ženami. Chtěli poslechnouti

kázání faráře Posvěceného a slyšení evangelium, které se čte na den svatého Havla... podle sep-
sání... kapitoly... verše... atd...

Dlouho však v kostele nevydrželi. Jak kněz se-
stoupil s kazatelny, vytráceli se zadním vchodem
jeden po druhém do blízkého mlázovského ho-
stince na posilněnou. Za malou chvíli půl Bern-
artíc pohlaví mužského sešlo se ve zmíněném
hostinci, kde nastala veselá zábava.

Tam se také dozvěděli, že k nim na posvícení
a k muzice přijde skoro půl Mlázov. Jak se toho
ulekli. To bude pračka... prorokovali staří. Se-
mele se to.

A prorokovali dobře...

Domů šlo se jim ve veselé náladě dobře, u obě-
da posvícenského kde snědli všechno jim přidě-
lené maso z bulice — nálada stoupala, tak že do
hostince přicházeli mladí i staří již za veselého
výskotu a zpěvu.

Kolem jedné hodiny odpolední byl již hostinec
na konci dědiny nacvaknutý, že nebylo místa
volného. Ale to ani trošku nevadilo veselé mysli
Bernartičáků. Vynesli si židle, lavice, prkna, sto-
ly a usadili se venku na zahradě.

A to zde nebyli ještě přespolní z Mlázov, ani
z Křižovic, ani z Hradiště. A z Boříkov a Chlisto-
va přijdou také.

Pomalou se však trousili i tito. A když přihnal
se od Mlázov farář Posvěcený s Kačenkou a za
ním omladina mlázovská, byla již zábava v plném
proudu. Faráře s Kačenkou posadili na vyvýšené
místo u kapely Matěje Pišťaly.

Baculatá Kačenka si to chválila... Jejej, jak
jsou povýšení, jak na ně každý hledí. To bude
jistě první tančit. Na všechno dobře uvidí, která
s kterým tancuje a nebo kam se vytráčí a může
být svému chleboďárci vydatnou pomocnicí, když
některá dívčinka při zpovědi nebude chytí s prav-

dou ven. Jo, jo není nad to, být farářovou ku-
chařkou... Zároveň mžiknutím shrnula si sukni
přes kolena, neboť se jí, když vystupovala vzhůru
vyhrnula a bernartickým výrůstkům div oči z důl-
ků nevylezly.

Však ještě se netančilo. Do dvou hodin, kdy se
mělo začít hrátí scházelo jen několik minut, ale
Matěj Pišťala byl neúprosný. Dodržet čas bylo
jeho heslo. Pak již na nějakou tu písničku nekou-
kal.

Konečně padla druhá.

Tu povstal Matěj Pišťala ze židle, uklonil se
kolem a pozorrr... hoši... ráz... dva... tři...
zaznělo sálem a kapela spustila.

O posvícení, všechno to voní,
tak jako v apatyce,
buchty a kosmatice,
tu zas koláče z pece,
kdo by nepřišel na posvícení,
ten by byl blázen přece...

Každá Marjána, má svýho pána,
tančí s ním až do rána,
on jí dává radu,
pojd' se mnou na zahradu,
do trávy sedla,
sukničky zvedla,
aby ten hyc z ní vyšel...

Měsíček na ně koukal,
slaviček na ně houkal...
počkej měsíčku,
schovej se trošku,
já bych si rád.....

Tu již s kapelou Matěje Pišťaly zpívala celá
hosпода, ano i farář mlázovský, byv stržen všeo-

becným veselým hučel do baculaté Kačenky: „Já tě dávám radu, pod' za mnou na zahradu“ začez se mu dostalo: „Ale jdou voni velebnej pane, to se jim nikdy nestane...“

Tanec, mohlo-li se to tancem nazývat, byl v plném proudu. Každý tanečník tiskl v kole k sobě naparáděnou tanečnici, šeptal jí do ucha sladká slova, při kterých mnohá se začervenala až po uši. Ale o posvícení je všechno dovoleno.

Prudce oddychovaly tančící páry, ale tančily bez přestávky. Když konečně uznal Matěj Píššala za vhodné skončiti, foukl prudce do klarinetu a za pronikavého mék.. mékk.. umlkla rázem hudba.

Pochvala a tleskot odměnily Matěje a na stole muzikantů objevily se tři tupláčky pivečka s pěnou, až se srdce smálo. Dnes měli bernartičtí chasníci peníze, tak se nechali vidět.

Však i Matěj byl uznalým. Dvěma doušky vytáhl tuplák a ostatní rozdělil mezi svoji partu. Však se ještě napijí do rána, až jim bude hlava bolet, ale teď musí hrát, až se budou hory zelenat...

Mrkl na kapelu a za jeho obvyklého... pozorrr... hoši... ráz... dva... tři... spustili:

Pojď sem staroušku,
natáhni nožku,
dupnem si spolu,
po staročesku...

Ó, jak tu vjela do staroušků bernartických síla. Skokem u nějaké babky byl, tuto kolem pasu chytil a již se točil v kole, jako by mu bylo dvacet a ne šedesát let... jak ty sukně babiček létaly... to se musela děvčata schovat... Tak to nedovdla ani jedna. A pak, když děda... pošoupl si bernanici furiantsky s pravého ucha na levé... nohou dupl a zavýskl:

„A jak si dupnem,
tak si to řeknem,
že už to není k vydržení...“

babičkou zatočil, jako kdyby to bylo pírkó... tu všechno strženo náladou starých do tance se pustilo, ať to kdo dřel, jak dřel...

I Kuba Horejš, který nečinně se díval na tančící párky byl tím všeobecným veselím tak nadchnutý, že běžel rovnou baculatou Kačenku o tanec prositi. Ta mu košem nedala.

Padla mu s povýšeného místa přímo do otevřeného náručí, tak že i faráři Posvěcenýmu nešel ten její oheň na mozek. Ano ještě je napomenul, aby si dala pozor, aby moc neskákala, že by si mohla zlomit nohu. Nikdo by mu již tak nevařil a postele nestlal, jako to Kačenka umí.

Ale o Kačenku mohl být beze strachu. Ta točila se s Kubou v kole jak vřetenó, tak že Kuba, který se dříve domníval že se s ní vzhledem k její flouštce zapotí, lítal jak „hadr na holi“.

„A víte tentonoc Kačenko, že se mi líbíte“ šeptal do ucha své tanečnici Kuba „já bych si vás vod hodiny namluvil, kdybyste tady neměla pana faráře. Ale von by tentonoc dělal kravál a nestálo by to za to. Možná že by nás ani nechtěl voddat, kdybysme se chtěli vzít. Nu víte já jsem ještě tentonoc jak vidíte zachovalej vdovec... děti nemám... nyní dostanu přidáno zlatej dvacet měsíčně a metr dříví, chalupu mám taky, tak by se nám dost dobře vedlo... Nu a nákou tu lásku taky Kačenko zastanu... to se nebojte... já mám jádro...“

„Vono by to nebylo špatný, ale myslíte to se mnou vážně?“ ptala se Kačenka. „Víte von by měl velebnej pán na mne zlost. Už jsem u něho dosti dlouho a teď mu tak najednou utéct, když je chudák jak pára nad hrcem, to je trochu ne-

křesťanský... Víte von ještě tak rád mne polá-
cá. Dělá mu to chudákovi starýmu radost...
vzpomíná na minulé časy... kdy perej byl, jak
sám říká bujný jako hříbátko... ale teď už je sla-
bej... jak povídám... jako pára nad hrncem. Tak
u něho zrovna moc tý dobroty neužiju..."

„Jako že je Bůh nade mnou Kačenko, já to my-
slím tentonoc vážně“ zapřísahal se až po uši za-
milovaný Kuba, „však tady ani vohlášky nemusí-
me mít. Půdeme do Klatov a tam nás taky za pe-
níze voddají“.

„Tak tedy já vám věřím, ale dříve musíme mít
taky náky to rande. Hned ta láska a to ženění
nejde. To bysme hořeli jako vích slámy a pak by
bylo po všem“ poučovala Kubu Kačenka a dále
drmolila: „To máte jako s velebným pánem. Když
jsem k němu přišla, tak byl samej voheň, do vše-
ho hrr a za pár měsíců byl na hrnci. My to musí-
me napřed voprubírovat, jest-li se k sobě hodíme,
jináč se nevďávám“.

„Nu já bych byl taky tentonoc pro tu prubu.
A kdy se to máme jako sejít?“

„Přítští neděli. To pude velebný pán do Kolin-
ce, tak budu sama doma a přijdu vám naproti.
Ale nyní už musím jít. Von už po mně velebněj
pán kouká. Mohla by z toho bejt náká bouřka...
tak ujednáno... v neděli... o druhéj hodině...“
šeptala Kačenka a skokem byla po boku faráře
Posvěcenýho.

„Ty Kube, nekoukej za ní jako mezulán a pojd
sem blíž“ ozval se za ním druhý radní Petr Mo-
krý. „Mně se všechno zdá, že za chvíli vypukne
rvačka. Vše to na všech stranách. Naši chlupci
berou mlázovský holky... mlázovští zase naše,
strká se to... špičkuje... trošku jsou namaza-
ní... nevím... nevím, jak to dnes dopadne. To-
lik posvíceňáků jsem u nás neviděl, co jsem živ.
A ty Kubo pojd sem... kam to zase koukáš?..."

na tu farářovu Káču? Je tady taky ten Pepík Do-
lejšojc z Mlázov, co mi tenkrát rozbil ten nos,
víš, když jsme byli na „kuráž“. Však jsi nás ten-
krát vedl. Toho si pučíme. Já mu to dnes vopla-
tím i s ourokama, kdybych měl přitom zahynout.
Já mu tu jeho frkolu rozbiju sklenicí, že ji nese-
šije do soudnýho dne. Fix mordije... vaří to ve
mne... Kubíčku... vaří..., ale ty musíš při mne
bejt. Ale počkáme, až se setmí. Pak se to jistě
semele. Naši chlupci už mají na mlázovské taky
s vrchu, tak se to odbude při jednom. A ty Ka-
be můžeš taky farářovi po tmě nákom strčit, aby
tu Káču tak nehlídal. Ale pozor Kube... jsme vej-
boři... aby se to nerozneslo... že jsme začali...
musíme to nák narafičit“.

„Já už jsem tentonoc taky potom Pepíkovi kou-
kal. To víš Petře, že tě nevopustím. Dáme jim to
dnes, jak se patří. Ty půjdeš kolem něho jako by
nic se sklenicí v ruce a až já praštím do lampy,
tak mu ji vrazíš. Vo vostatní se už postarají naši
chlupci. Hergott... to bude zasej tentonoc me-
la... Už to ve mne taky tentonoc vaří a cítím
v sobě zasej tu komandantskou krev. Ale dám
jim ty šlejšfře, že na to do nejdelší smrti nezapo-
menou. Nám se budou smát, že jsme tu nechali
pár šlejšfřů usadit? My jsme dobří křesťani a má-
me i s těma šlejšfřema slitování a já co se mě týče
mám raději deset šlejšfřů, než jednoho Mlázová-
ka“ rozhovořoval se Kuba Horejš a výhružně zvedl
ruku ke stropu.

Mračna se vztahovala nad bernartickou hospo-
dou. Matěj Píšťala je sice se svou kapelou na
okamžik rozehnal, ale zaplašiti jich nedovedl.
Právě když jeho kapela spustila:

Na tej louce zelený,
pasou se tam jeleni...

srazil Kuba Horejš dobře mířenou ranou lampu se stropu a v zápětí rozlétlo se v šenkovně Ježíš Marjá, Josef... z úst mlázovského Dolejše, kterému v nastavší tmě zasadil Petr ránu sklenicí do nosu, že mžikem zkrvavený se svalil na podlahu.

A nyní nastala ta pravá posvícenská pranice.

Jako na povel uchopil bernartičtí mládenci každý jednu židli, tuto roztrhli na několik kousků jako slanečka a ulámané nohy rozdělili mezi sebe. Totéž dělo se se stoly. Takto ozbrojení vrhli se za hrozného křiku a volání hurrá na mlázovské. Děvčata, ženy a ostatní drobotina skákaly za hrozného křiku ven okny a odtud za lomení rukami běžely k domovu.

Ale ani mlázovští nelenili. Zahájili do postupujících Bernartičáků ostrou palbu sklenicemi a tupláky. Některý z těch silnějších uchopil prázdnou půlku od piva, zamával jí nad hlavou a vrhl do největšího chumáče bernartických. Okamžitě se však válel na zemi, neboť ze všech stran útočili bernartičtí a nohami od stolů a židlí rozbíjeli hlavy mlázovským.

Hostinec proměnil se v pravé bojiště. Marné bylo volání faráře Posvěceného: „Bratři... neperte se vespolek“.

Měl raději mlčet. Jakmile zaslechl Kuba Horejš farářův hlas, mrštil v tu stranu sklenicí a srazil faráře s povýšeného místa na zem. Nikdo mu neběžel ku pomoci... marně volal Kačenku. Ta byla s ostatními pryč. Přes něj hnala se bitka dál a on musel nečinně přihlížeti, jak se jeho ovečky navzájem ubíjejí.

„Ty potlučený naházejte do stodoly, zejtra je tentonoc vodvezeme do špitála a na ty živý, co se ještě brání... hoši outok... vostrej outok, ať vidí ta banda, zač měřejí v Bernartících loket.“

My jim dáme šlejiře tomu dobytku“ volal hlasem obrovským Kuba, utřel si skrvácené čelo a jako lev vrhl se na zbytek Mlázováků, kteří se v jednom rohu hostince přesile bernartických hrdině bránili.

Co platno bylo jim veškeré hrdinství, co platné jim bylo, že každým zamávnutím jejich nožů zasazen byl některý z bernartických. V malé chvílce byli zasypáni deskami od stolů, utrženými nohami, sklenicemi, ano i ten Matěj Piššala, který se dosud nečinně na pračku díval, zasáhl se svou kapelou do boje a rozdávali „inštrmenty“ rány na všechny strany. Vůdce Mlázováků, statný to hoch, který se dosud statečně bránil přesile, zasáhnut byl od Matěje klarinetem přes hlavu, že omráčený klesl na zem. I klarinet to odnesl, jelikož se hroznou ranou přerazil na polovic. Ale čert vem klarinet. Obec koupí nový. Byl rozbit v boji za čest Bernartic. I ostatní z jeho kapely hrdině si vedli, tak že pračka za nedlouho byla u konce. Jen ještě venku byl slyšet křik a v hostinci bédování raněných. Tito byli dle návodu Kubova naházeni do stodoly, tam poleváni vodou a jakž takž obvázáni.

Takovou spoustu potlučených neměli v Bernartících ještě při žádné pračce. V každém stavení byl slyšet nárek a bédování, neboť každý soused přinesl si domů nějakou tu modřinu, nebo bodnutí nožem. Ano i Petr Mokřý, který první pranici začal, přišel domů s rozbitou hlavou. Nic si z toho však nedělal, jen když se pomstil. Pepík ten nos nesrovná, na to může vzít jed. Hergott, to byla ale šupa...

Před hostincem bylo hlučno. Nakládali tam na vozy těžce i lehce raněné, jak z Bernartic, tak z Mlázov, neboť bojovná nálada přešla. Pobili se... nu bylo posvícení... kdo jim to může mítí

za zlé... však o tom budou povídati dlouho... dlouho... Jeden mlázovský měl zapíchnuté vidle v zádech, ale nechtěl si je dáti vytáhnouti. Až mu jeden Bernartičák pohrozil, že ho bude žalovat, že je chtěl ukrást a přitom, že se na ně napíchl, povolil a za hrozného křiku vidle mu ze zad vytáhli.

Na třech vozech odvezli raněné do Klatov.

Farář Posvěcený mezi nimi nebyl. Když jej rána sklenicí srazila na podlahu, vzpamatoval se brzy a vytratil se oknem ven do zahrady a hajdy za Kačenkou domů. Však jim to voplatí těm šlejiřům, to jejich pohostinství. Napřed si člověka pozvou a pak by ho málem zabili.

V hostinci zatím dělal Kuba s majitelem pořádek. Počítali rozbité sklenice, stoly, židle, okna, lampu, obrazy atd. Bylo toho trošku mnoho, tak že i samotnému Kubovi, který se nebál ani z mlázovského rybníku na krávkě vyjetí... bylo z toho horko.

„Ale to my tentonoc neplatíme. To musí zaplatit mlázovská vobec s naší hromadně. To byl takový vobecní spor... My se sami neprali..., však jsi byl toho svědkem, že jsme se neprali mezi sebou...“ bránil se Kuba.

„Co je mi do toho, kdo se pral a jak se pral... já to škodovat nebudu... zaplatíte všichni a basta“.

Proti tomuto důvodu nedalo se nic namítati a proto i Kuba — jindy tak hovorný umkl. Však von to někdo zaplatí. Jaký pak s tím starostí. Ale horší je, že mu utekla Kačenka a že z toho mračna asi pršet nebude. Teď nebude moc jít do Mlázov ani za deset let, nebo by ho tam utloukli. Hrát se už taky nebude. Hrom do toho všeho. Nástroje hudebníků jsou rozmlácené, noty potrhané... hudebníci mají hlavy rozflákané... je konec... proto půjde i on tentonoc spát.

Ves pomalu utichala — tak klidně jako by se bylo nic nestalo.

V dálce, směrem ke Klatovům bylo slyšeti vrzání kol od vozů s raněnými.

